

TỶ LỆ ĐÁI THÁO ĐƯỜNG TYPE 2 Ở BỆNH NHÂN LAO PHỔI TẠI BỆNH VIỆN LAO VÀ BỆNH PHỔI ĐẮK LẮK NĂM 2021

Trịnh Bá Hùng Mạnh¹

Ngày nhận bài: 01/11/2021; Ngày phản biện thông qua: 10/12/2021; Ngày duyệt đăng: 15/01/2022

TÓM TẮT

Nghiên cứu được tiến hành với mục tiêu xác định tỷ lệ mắc bệnh đái tháo đường type 2 ở bệnh nhân lao phổi tại bệnh viện lao và bệnh phổi Đắc Lắc năm 2021 và xác định một số yếu tố liên quan. Sử dụng phương pháp nghiên cứu mô tả cắt ngang, tiến hành trên 124 bệnh nhân được chẩn đoán lao phổi. Tất cả bệnh nhân được tầm soát đái tháo đường (ĐTĐ). Sử dụng bộ câu hỏi soạn sẵn về các biến số nền, tiền sử, lâm sàng và cận lâm sàng. Chúng tôi thu được kết quả: tỷ lệ ĐTĐ type 2 ở bệnh nhân lao phổi là 39,5%. Bệnh nhân lao phổi mắc ĐTĐ có tỷ lệ tăng huyết áp cao hơn nhóm không mắc ĐTĐ. Bệnh nhân lao phổi có ĐTĐ tổn thương ghi nhận trên X – quang chủ yếu là ở thùy giữa - dưới và hang lao, trong khi đó ở nhóm không ĐTĐ, hình ảnh tổn thương chủ yếu là ở thùy trên.

Từ khóa: Lao phổi, Đái tháo đường, Hang lao, Tăng huyết áp.

1. MỞ ĐẦU

Bệnh lao phổi là một vấn đề y tế “dai dẳng” kéo dài hàng thế kỷ qua đối với thế giới, nhất là những nước đang phát triển. Trong khi đó, đái tháo đường trong khoảng vài thập kỷ trở lại đây là một vấn đề y tế nổi trội, làm gia tăng gánh nặng bệnh tật cho dân số. Liệu hai căn bệnh này có sự liên quan gì với nhau?

Tổ chức y tế thế giới (WHO), tỷ lệ đái tháo đường (ĐTĐ) trên toàn thế giới chiếm từ 0,24% đến 5,15% dân số, đến năm 2025 sẽ có khoảng 330 triệu người bị ĐTĐ. Bệnh ĐTĐ ở giai đoạn muộn gây ra các rối loạn chất đạm, chất mỡ và các chất điện giải (Khan, 2020). Đặc biệt bệnh ĐTĐ thường gây nhiễm khuẩn phổi – phế quản, lao phổi. Hai bệnh ĐTĐ và lao phổi thường là người “bạn đồng hành” với nhau như bóng với hình như HIV/AIDS với lao phổi (Raghuraman, 2014, Zheng, 2017). Người mắc ĐTĐ thường mắc lao phổi, nhưng ngược lại người mắc lao phổi không phải đều mắc ĐTĐ (Perez-Guzman, 2000, Zheng, 2017).

Nguyên nhân ĐTĐ mắc lao phổi nói riêng và các bệnh nhiễm khuẩn nói chung là do cơ thể bị suy giảm miễn dịch làm cho sức đề kháng giảm sút, đây là điều kiện thuận lợi cho vi khuẩn lao phát triển. Người bệnh phát hiện lao phổi phần lớn sau 05 năm mắc ĐTĐ, gần 2/3 trường hợp ĐTĐ phát hiện trước lao phổi. Bệnh nhân đái tháo đường phải kiểm soát đường huyết để tránh thúc đẩy mắc lao phổi tiến triển. Đái tháo đường type 2 được biết là một trong những yếu tố nguy cơ làm tăng tỷ lệ mắc lao phổi. Đồng thời bị mắc đái tháo đường đi kèm cũng là yếu tố thuận lợi để thúc đẩy tiến triển cũng như ảnh hưởng rất lớn đến hiệu quả, làm tăng thêm chi phí điều trị ở bệnh nhân bị lao

phổi. Vì vậy việc xác định bệnh nhân lao phổi liệu có mắc đái tháo đường type 2 đi kèm hay không là một trong những công việc quan trọng đầu tiên mà người bác sĩ lâm sàng cần làm trước khi tiến hành điều trị cho bệnh nhân nhằm mục tiêu là nâng cao tỷ lệ điều trị khỏi bệnh.

Theo Chunlan Zheng (2017) tỷ lệ ĐTĐ ở bệnh nhân lao tại các nước châu Á nằm trong khoảng từ 6,0 đến 17,9%, trong khi đó tỷ lệ này trong nghiên cứu của Raghuraman (2014) tại Ấn Độ là 29%, trong đó có đến 8,8% là ĐTĐ mới phát hiện (Zheng, 2017). Tại Việt Nam, theo Phan Thanh Dũng (2012), tỷ lệ ĐTĐ ở bệnh nhân lao là 35,3% (Phan Thanh Dũng, 2012).

Tại Đắc Lắc, theo chúng tôi được biết, chưa có nghiên cứu nào về tỷ lệ ĐTĐ ở bệnh nhân lao và tìm hiểu các yếu tố liên quan. Vì thế, chúng tôi thực hiện đề tài: “Tỷ lệ đái tháo đường type 2 ở bệnh nhân lao phổi tại Bệnh viện Lao và Bệnh Phổi Đắc Lắc năm 2021” với hai mục tiêu sau đây:

- Xác định tỷ lệ mắc bệnh đái tháo đường type 2 ở bệnh nhân lao phổi tại bệnh viện lao và bệnh phổi Đắc Lắc năm 2021.

- Xác định một số yếu tố liên quan với tỷ lệ mắc bệnh đái tháo đường type 2 ở bệnh nhân lao phổi tại Bệnh Viện Lao Và Bệnh Phổi Đắc Lắc năm 2021.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Thiết kế nghiên cứu

Mô tả cắt ngang.

Đối tượng nghiên cứu: Tất cả bệnh nhân điều trị nội trú tại bệnh viện lao và bệnh phổi Đắc Lắc được xác định bị lao phổi theo tiêu chuẩn sau:

¹Khoa Y Dược, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Trịnh Bá Hùng Mạnh, ĐT: 0389953056, Email: hungmanhyk08a@gmail.com.